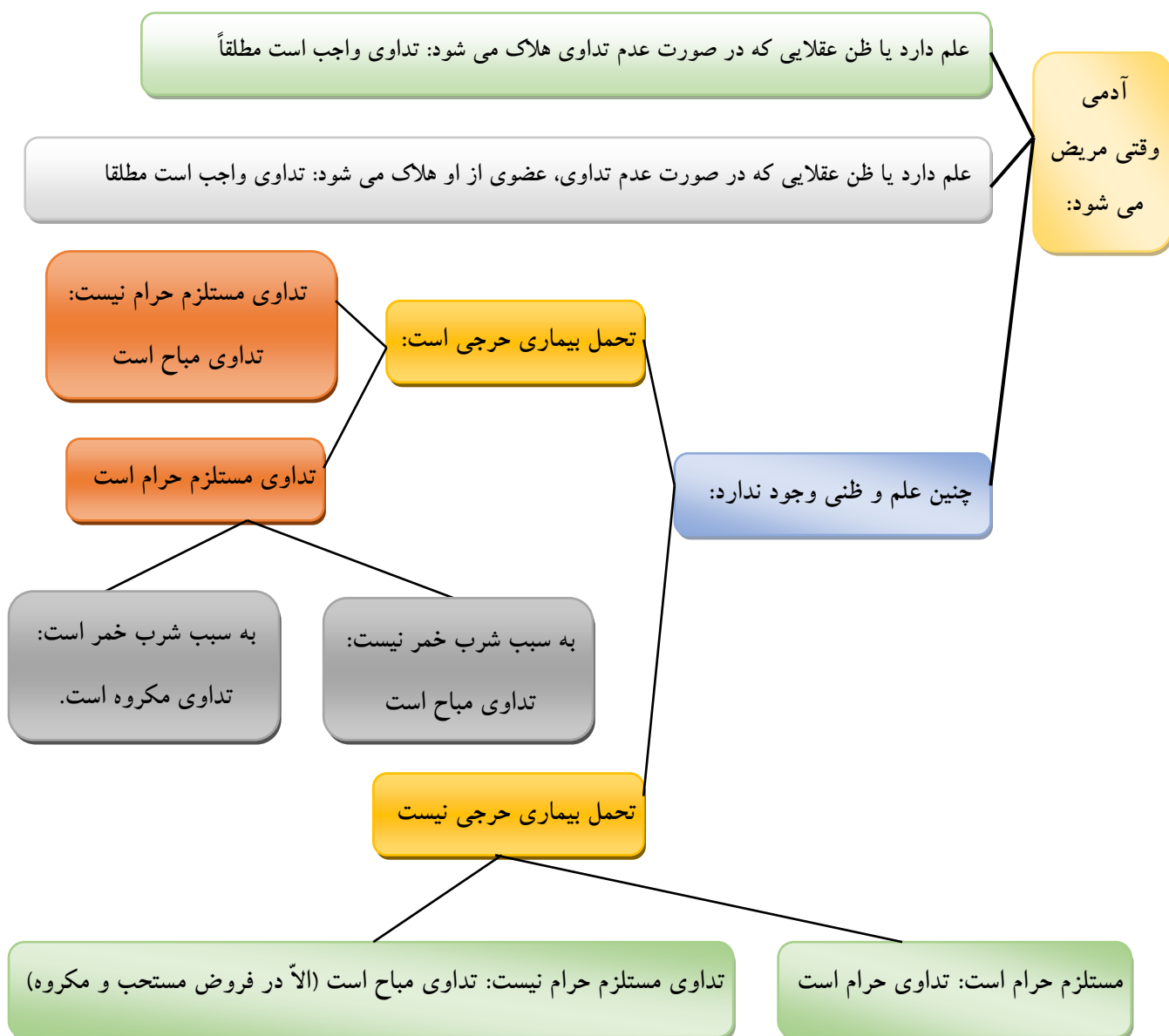

با توجه به آنچه گفتیم:

درس خارج فقه ائمه اربعین قمی

نکته ۱:

در مورد ظنی که مجوز ارتکاب محرمات در هنگام تداوی است، لازم است به نکته ای توجه کنیم. مرحوم نراقی چنانکه خواندیم ظن غالب را هم حکم علم دانستند و در عین حال فرموده بودند که این ظن باید در شخص بیمار پدید آید.

در این باره می توان گفت با توجه به مجموع ادله و هم چنین با توجه به تناسب حکم و موضوع، این ظن، ظن کارشناس است و لذا اگر فرد خود ظن به «معالجه توسط این دارو ندارد» ولی کارشناسان چنین ظنی دارد، جایز است که دارویی که حرام است را مصرف کند، ولی اگر کارشناس چنین ظنی ندارد و خود فرد چنین ظنی دارد چنین ظنی حجت نیست.

اضف الی ذلک آنکه:

اگر محتمل قوی است مثلاً احتمال می رود که بیماری به مرگ منجر شود ولی احتمال اثر بخشی دارو پائین است (چه احتمال شخصی و چه احتمال نوعی) باز هم می توان مرتکب حرام شد.

به عبارت دیگر ملاک در این امور آن است که کارشناسان با توجه به «احتمال و محتمل» بیمار را مضطر به این دارو بدانند، در چنین مواردی شرعاً می توان حکم به حلیت استعمال داد.

اللهم الا ان یقال:

علم شخص بیمار هم در چنین مواردی، حجت نیست، بلکه علم در چنین مواردی به حکم بنای عقلا، علم موضوعی است، و حتی اگر هم فرد علم دارد ولی کارشناس چنین نظری ندارد، ارتکاب جایز نیست.

نکته ۲:

تداوی به رقیه و عودّه (طلسم، افسون، بازوبند) در برخی روایات، تصریح شده است که اگر طلسم ها یا افسون هایی از آیات قرآن یا ادعیه و اذکاری که معنایش معلوم است، ساخته شود، استفاده از آنها جایز است ولی اگر چیزهایی باشد که معنایش نامعلوم است، استفاده از آنها جایز نیست.

